

Batalla valenciana pel sentit comú

L'arribada de TV3 al País Valencià va ser realment una epopeia, amb alguns capítols de sèrie B gràcies als seus protagonistes més agressius. Els entrebancs van ser múltiples, però el sentit comú va sortir-ne victoriós. En repassem la història rocambolesca amb un dels seus protagonistes, Eliseu Climent.

Quantes batalles s'han fet contra el sentit comú? Moltes. Aquesta n'és una, amb ingredients de novel·la negra i sàinet esperpèntic inclosos. La racionalitat era tan senzilla com això: TV3 emet en la llengua dels valencians, no hi ha problemes tècnics, ergo, que la vegin. Doncs no, les coses no són tan senzilles.

La història comença a partir de la instal·lació el 4 de setembre del 1984 del repetidor de TV3 al Montcaro (Baix Ebre), que a més de cobrir el sud del Principat possibilitava captar el senyal al nord del País Valencià. A Sueca (Ribera Baixa), de seguida un grup de radioaficionats va vendre loteria per aconseguir els diners per comprar un microrepetidor, que van col·locar al terrat de casa d'un d'ells, Joan Manuel García Messeguer. Tot el poble anava ple de les aventures de J. R. o dels partits del Barça; fins i tot se'n sentien comentaris a la caserna de la Guàrdia Civil. L'aventura va durar fins al 3 d'abril del 1985, quan el governador civil de València i delegat del Govern, Eugenio Burriel, va fer enviar la Guàrdia Civil per precintar la presa d'energia del microrepetidor. Dues hores després, però, a Sueca tornaven a veure TV3 gràcies a la perícia dels companys de García Messeguer, que van tornar a posar en marxa l'antena sense necessitat de tocar el precinte.

De nou, Burriel va enviar la Guàrdia Civil a can García Messeguer, però aquest cop l'Àstèrix de Sueca va demanar autorització judicial. Aquí es va iniciar una

batalla judicial que va esdevenir símbol de la lluita per la llibertat d'expressió, amb intel·lectuals inclosos. Com explica Eliseu Climent, secretari d'Acció Cultural del País Valencià (ACPV), "una nit em telefona Josep Lluís Albinyana [expressident de la Generalitat Valenciana] i em diu que ell continua el tema si jo l'agafe com a símbol de lluita de la llibertat d'expressió. Com que l'aventura era gairebé impossible –atès l'ambient de la societat valenciana i l'actitud del PSOE en el Govern–, m'hi vaig comprometre". Així, van acordar querellar-se contra Burriel pel cas de Sueca i implicar-hi tots els intel·lectuals valencians, des de Gil Albert fins a Fuster. Paral·lelament, Amics de TV3 (entitat vinculada a ACPV) va començar una campanya arreu del País Valencià amb el lema "Sí a TV3" i fins es van ocupar alguns ajuntaments. Climent recorda com "Burriel començava a estar seriosament preocupat. Em telefonava a les tardes i a les nits i em demanava explicacions, perquè no entenia com un tema tan insignificant com aquest produïa una subversió generalitzada contra ell. Òbviament, no li explicava que intentàvem una cosa major." La tensió va fer que Climent, amb l'aleshores senador pel PSC Francesc Ferrer i Gironès de testimoni, anés a Madrid a parlar amb el director general de mitjans de comunicació de l'estat, Francisco Virseda. "Tinguérem una reunió llarga –explica Climent–, en la qual desactivàrem totes les querelles contra Burriel a canvi que ens deixara posar TV3 al País Valencià. Va accedir no-

més a concedir permís per a les comarques de Castelló, però de cap de les maneres ni a València ni a Alacant. Jo li vaig contestar: comencem per Castelló i ja en parlarem.” Virseda, que va reconèixer que “Burriel s’ha equivocat”, també va recomanar a Climent, però, que fossin els ajuntaments els que promoguessin els reemissors, “que així entraran millor en la legalitat”.

Mentrestant, la via judicial seguia el seu camí per a García Messeguer i finalment l’Audiència va ordenar un nou precinte. Massa tard!, l’Ajuntament de Sueca ja havia cedit uns terrenys municipals per instal·lar-hi el repetidor. A més, no va ser l’únic consistori a mostrar-se pro-TV3: en aquelles dates l’Institut de Cinema, Ràdio i Televisió de la Universitat de València va fer pública una enquesta en què mostrava que un 87% dels alcaldes valencians eren favorables a poder veure TV3, sense que això fos cap trava perquè poguessin veure una futura televisió valenciana. La campanya que havien llançat Amics de TV3 i ACPV per recollir diners per als repetidors ja era imparable.

Una marquesa sevillana... El primer repetidor que ACPV va voler instal·lar va ser al mont Bartolo, on hi havia el de TVE. El terreny que volien comprar era de l’alcalde de la Pobla Tornesa (Plana Alta), però aquest no el volia vendre; així doncs, s’optà per una zona a la carena, propietat de la marquesa de San Joaquín, que vivia a Sevi-

lla. Ella va dir sí. Però just davant del lloc de la instal·lació hi havia una creu posada per l’Associació Catòlica de Benicàssim, aleshores presidida per un membre de Fuerza Nueva. Tot i això no hi va haver gran discussió perquè, al final, es va permutar el terreny de la marquesa pel de l’alcalde, el desitjat inicialment.

Els problemes, però, no havien fet més que començar. El camí d’accés a l’antena era de TVE, que no volia deixar passar ningú per allí. A la vegada, però, el camí d’accés a l’estació de TVE pertanyia a una congregació de monjos, que van desbloquejar el tema amenaçant els responsables de TVE de barrar-los el pas si ells feien el mateix amb els responsables del repetidor de TV3. *Pax cristiana*, doncs, i la satisfacció de la victòria, en un moment duríssim en què el diari conservador i anticatalà *Las Provincias* influïa de manera brutal en la política valenciana i publicava pàgines i pàgines assegurant que Madrid prohibia els repetidors.

El 5 de març del 1986, aprofitant un partit de la Copa d’Europa entre el Juventus i el Barça, es va posar en marxa el repetidor de Bartolo. Aquell dia van poder gaudir de l’habilitat de Platini dels Ports al Camp de Morvedre. Però encara faltava València i el sud...

... I González Lizondo. Per arribar a València només hi havia una zona apta per al repetidor; ara bé, pertanyia a una família aparentment acomodada amb

moltes terres. Per a l’antena només es necessitaven 100 metres, però els propietaris no volien vendre menys de 1.000 hectàrees. “Quedarem desolats –recorda Climent–, ja que per raons òbvies València era un objectiu prioritari. Per sort, al dia següent vam veure a la premsa que els propietaris tenien problemes econòmics.” A més, van descobrir que havien quedat exclosos del projecte sobre la gran València que havia elaborat l’Ajuntament. Se’ls van obrir els ulls i van estirar els contactes, especialment el de l’aleshores alcalde, Ricard Pérez Casado. Al final van acceptar vendre, però amb la condició que els habitants d’una urbanització propera al terreny desitjat donessin el seu vistiplau. Mai no s’haguessin imaginat el que vindria després: Vicent González Lizondo, el conegut líder dels anticatalanistes d’Unió Valenciana, era el president de la urbanització! Calia fer alguna cosa i s’optà, com diu Climent, “per inventar una fantasia sobre la UNESCO, els serveis culturals i altres estratègies, fins que, sense saber-ho, Lizondo ens va concedir el permís”.

Semblava que no hi podia haver res més, però estaven equivocats. Encara faltava el permís de l’Ajuntament de Xiva (Foia de Bunyol), en el terme del qual hi havia l’antena. L’alcalde només va posar una pega: que arreglessin el nomenclàtor oficial on Xiva figurava com a Xiva de Bunyol. De nou, a estirar contactes. L’alcalde no va acceptar cap pas fins que es va fer una reunió amb el

presentar en les successives edicions Rosa Maria Sardà, Àngels Gonyalons, Mònica Randall, Mercè Arànega, Ariadna Gil, Carme Conesa i Xavier Sardà. Va ser un dels molts programes que La Trinca va fer per a TV3.

■ **‘Bola de Drac’.** Sèrie japonesa de dibuixos animats d’acció i humor que va trencar motlles amb la programació infantil i que va crear una veritable moda al voltant dels personatges, com el jove Son Goku i la seva recerca de les boles de drac. Amb les successives seqüeles, se’n van emetre 700 episodis, tot i que en un principi va ser cri-

ticada per alguns sectors que en rebutjaven la violència i algunes al·lusions sexuals.

1991

■ **‘Club Super3’.** Fruit de l’impacte de *Bola de Drac*, TV3 va crear l’11 de febrer del 1991 el Club Super3, amb la intenció d’aglutinar tots els programes infantils i juvenils. Van fer uns carnets i van fidelitzar amb aquesta i altres iniciatives una audiència que cada cop se sentia més identificada amb el Club. El novembre del 2002 ja hi havia 387.055 socis de les comarques de Barcelona, 42.078 de les comarques

de Tarragona, 24.518 de les comarques de Lleida, 45.867 de les comarques de Girona, 10.530 de Mallorca, 1.962 de Menorca, 1.879 de les comarques de Castelló, 1.523 d’Andorra, 1.150 de les comarques de València, 932 d’Eivissa, 678 de les comarques de la Franja de Ponent, 665 de les comarques d’Alacant, 58 de Catalunya Nord i 50 de Formentera. Tots aquests, sumats als que no són actius aquest setembre del 2003, ja superen els 800.000 socis.

■ **‘Quan es fa fosc’.** Sèrie produïda entre TV3 i l’empresa nord-ameri-

rector i els geògrafs de la Universitat de València, l'alcalde i el cronista de Xiva, Vicent Soler, i Eliseu Climent. Van fer un document aparentment oficiós, però l'alcalde encara demanava més: que Enciclopèdia Catalana corregís el topònim, ja que el tenia com a Xiva de Morella. També ho van acceptar. Acabades aquestes gestions, la sorpresa va ser que l'alcalde va dir que no donava cap permís. La solució, finalment, va ser aconseguir delegar el tema a la Conselleria d'Obres Públiques. Final felix a València, doncs.

Gelats a Algèria. El tercer repetidor havia d'instal·lar-se a la Carrasqueta, prop de Xixona (Alacantí), i havia d'abastir el sud. A priori, el fet que l'alcalde de Xixona fos nacionalista semblava que facilitaria les coses, encara que la seva majoria s'aguantés amb tres regidors del PSPV-PSOE. Lògicament es van comprar els terrenys necessaris amb tranquil·litat, però els nervis es van tensar de nou quan l'alcalde va dir a Eliseu Climent que els regidors socialistes no pensaven votar l'aprovació de la instal·lació. El mateix Climent explica l'estratègia per aconseguir el sí oficial: "Van decidir una trampa pietosa, que consistia a fer una mostra a Algèria per vendre gelat i torró. L'alcalde va pagar el viatge als tres regidors socialistes i mentre estaven a Algèria van fer la votació a Xixona."

L'extensió de TV3 va significar no només les presses per crear Televisió Valenciana, sinó també l'impuls a les altres televisions autonòmiques que encara no

Eugenio Burriel a l'esquerra, delegat del Govern i governador civil a València, i Eliseu Climent, a la dreta. Els dos protagonistes dels inicis de TV3 al País Valencià.

funcionaven. Va començar aleshores una altra batalla protagonitzada per Javier Nadal Arino, que des de la direcció general de telecomunicacions va decidir donar les freqüències de TV3 al País Valencià a la nova Televisió Valenciana.

"Comença una etapa tràgica –explica Climent–, difícilíssima per a TV3 al País Valencià. Vaig rebre pressions de tot tipus per clausurar TV3. Com que no m'hi vaig avenir, una tarda em telefonà Burriel i em va dir que li feia una vergonya terrible dir-me el que m'anava a dir, ja que el forçaven que enviara la Guàrdia Civil per clausurar tota la xarxa de TV3. Em va dir que després d'això se n'anava a casa. Vaig sentir vergonya dels meus companys demòcrates i socialistes que liqui-

daven l'únic mitjà en català al País Valencià. Quan a la nit vaig veure a TVE la Guàrdia Civil entrant a les habitacions dels repetidors de TV3 i com queien les varetes desconnectades sense força, vaig tenir la mateixa sensació com quan als set anys els jesuïtes no em deixaven parlar català".

Però com més curt els lligaven, més perill tenien. ACPV va organitzar una gran campanya de protesta, no només contra el ministre José Barrionuevo, sinó també amb la vista posada sobre el vicepresident del Govern, Narcís Serra. A més de la campanya, i com en altres ocasions, es va trobar la manera de tornar a connectar els repetidors sense necessitat de tocar el precinte, i els valencians des d'aleshores

cana Lorimar. Els catalans aportaven la infraestructura, els escenaris i els actors secundaris, i els nord-americans, l'equip creatiu i els actors principals. Explicava les peripècies d'un home que de dia era un jutge molt escrupolós amb la llei i a la nit un venjatiu que feia de botxí pel seu compte. No va tenir gaire èxit entre els catalans, però sí als EUA, on es va fer una segona part ja sense TV3.

1992

■ **'Canal Olímpic'.** El 2 de juliol es va signar l'acord entre RTVE i la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió per a fer el Canal Olímpic. Per la freqüència

del Canal 33 es va poder veure la retransmissió dels Jocs Olímpics de Barcelona 92 en català i realitzada pels equips de TVE – Sant Cugat i TV3-C33. Arribar fins aquí, però, no va ser fàcil i els problemes i recels no es van resoldre fins al darrer moment. El que aleshores era director general de la Corporació, Joan Granados, ara ho veu així: "Als de TVE – Sant Cugat els va semblar com si una altra televisió [TV3] els anés a envair", i per evitar-ho i fer que tot rutllés, "vam posar el despatx del director de TV3 a disposició del director de TVE – Sant Cugat, Enric Sopena, i aleshores tot va canviar i va ser un exemple de col·laboració.

Però Sopena burxava perquè no es fes l'acord; sabíem que li sabia greu, que no li agradava l'acord perquè d'una manera o altra enfortia Televisió de Catalunya, però malgrat això vam fer l'acord gràcies al director d'RTVE, Jordi García Candau, que ho tenia claríssim."

1993

■ **'Un tomb per la vida'.** De nou va tornar Puyal per posar la nota més alta de qualitat televisiva a TV3. En aquesta ocasió va ser un programa que repassava la vida d'un personatge públic i el seu context històric, a través de testimonis vinculats amb el personatge, el personat-

El repetidor del mont Bartolo (Benicàssim) va ser el primer que es va instal·lar amb condicions al País Valencià. Fins al moment de connectar-lo es va viure una història ben rocambollesca.

van poder veure el menjador de casa de Mari Pau Huget.

Barrionuevo va tornar a enviar la Guàrdia Civil, però no van poder fer res davant uns precintes intactes. Aleshores va amenaçar de posar una multa de 45 milions de pessetes (uns 270.000 euros), que no es van pagar mai. Climent recorda com “enmig d’aquesta confronta-

ció vam tenir una reunió de cinc hores amb Barrionuevo, el qual a part de prometre’ns tot el que probablement no podia complir ens va deixar caure la possibilitat de comprar tota l’estructura de TV3 al País Valencià. Òbviament, no li vam ni respondre. Dies després i a través d’un personatge clau de l’estat espanyol, se’ns va tornar a fer l’oferta

‘sense límit de diners’. Però tampoc no contestàrem”.

En aquells anys difícils l’aparició del Canal 33 també va significar una nova lluita. Fins i tot es va arribar a publicar als mitjans de comunicació que hi havia un pacte secret entre la Generalitat de Catalunya i el ministre Barrionuevo pel qual, a canvi del C33, TV3 havia de deixar d’emetre al País Valencià. No és estrany que la suposada exclusiva sorgís del diari *El País*, controlat per una de les empreses amb negoci a les televisions privades que en aquell moment també s’estaven posant en marxa. Davant l’alarma d’aquesta notícia, el president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, va sortir al pas de l’onada de rumors per assegurar que això no era cert. I no només no ho era sinó que des de TV3 s’havia ajudat en tota la teranyina d’enllaços valencians. Com explica Joan Granados, exdirector general de CCRTV, “si en algun moment tècnics de TV3 van assessorar el muntatge de la xarxa d’enllaços al País Valencià i a les Illes, ho van fer d’incògnit. I ho van fer”.

Amb el temps es va demostrar que era perfectament compatible l’existència de la Televisió Valenciana i TV3 i Canal 33, tot i les pegues que aleshores s’hi van posar i les que després va posar el posterior president de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana. Aquesta, però, ja és una altra batalla, per defensar, també, amb el sentit comú.

Oriol Cortacans

ge mateix i persones que havien nascut el mateix dia. Puyal feia de conductor i el programa es desenvolupava en una cocteleria fictícia anomenada El Cau. Va començar el 14 de setembre i se’n van fer 42 edicions.

■ **‘Paral·lel’.** Exemple de l’interès que la Televisió de Catalunya ha tingut sempre per als debats. Aquest en concret es va estrenar el 7 de juny del 1993 al Canal 33, en format de desconexió per a les quatre províncies amb l’objectiu de reforçar la descentralització a la televisió catalana. A partir del 1997 es va fer una única

edició, dirigida i presentada per Jaume Barberà, i al 1999 va canviar de nou per esdevenir *Àgora*.

1994

■ **‘Poble Nou’.** Primera telesèrie diària feta a Catalunya. Explicava la vida del barri Poble Nou amb personatges que hi havien viscut tota la vida i altres d’aparició recent arran de les construccions olímpiques. Va posar en marxa la maquinària de fer sèrials i la creació d’una mena de *star system* català, que alhora va repercutir en l’afluència als teatres per veure els mateixos actors. Al 1994 *Poble Nou*

va situar-se en el sisè lloc dels programes més vistos, i per sobre només hi havia futbol i la pel·lícula *Pretty Woman*. Per primer cop TV3 va superar TVE en el còmput d’audiències anual.

■ **‘Oh, Europa!’.** Sèrie còmica creada pel grup Dagoll Dagom, que representava un grup de catalans que viatjaven per tots els països de la UE. La sèrie jugava amb els tòpics, tant els dels catalans viatgers com els dels estats que visitaven. La col·laboració de Dagoll Dagom amb TV3 va continuar més endavant amb *Oh, Espanya!*, *La memòria dels Cargols* i *Psico Express*.